

1. *Шашло Н. В. Формування експортної стратегії підприємств АПК України / Н. В. Шашло // Вісник Харківського національного технічного університету: екон. науки. – Х. : ХНТУСГ, 2008. – Вип. 71. – С.412–423.*

2. *Пивоваров М. Г. Малий бізнес в Україні та шляхи його розвитку / М.Г. Пивоваров, Ю.В. Смирнов // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – № 3. – С. 181–185.*

3. *Федорець Л. М. Модель стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону / Л. М. Федорець // Економіка. – 2010. – №3(20). – С.35-39.*

Мар'яна СВИНТУХ

Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ДЕРЕВИНИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНОГО ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ

Проблема пошуку альтернативних джерел енергії і перспективних шляхів ресурсозбереження є актуальною на сьогодні для економічно розвинених держав. Тривале зростання цін і тарифів на газ, вугілля, нафтопродукти і електроенергію спонукає їх переходити на власні автономні джерела енергії з використанням відновлюваної біомаси.

Деревні відходи – природний продукт біологічного кругообігу життєвих матеріалів і енергії. Так, при заготівлі деревини, лише у лісі залишається до 20% біомаси. При подальшій переробці круглого лісу, неминучим є утворення відходів у вигляді тирси, стружки тощо. Отже, при переробці такого цінної природної сировини як деревина, половина від її обсягу використовується не ефективно. Відходи переробки деревини можуть бути перетворені в альтернативну високоякісну паливну сировину. Одним з таких енергоносіїв є тверде біопаливо. Перевагою альтернативних джерел енергії є те, що вони є поновлюваними і мають низьку собівартість виробництва.

Переробляючи відходи у великих масштабах, можна значно економити енергетичні та сировинні ресурси і, тим самим, знижувати забруднення навколишнього середовища. Одним з найпоширеніших напрямків переробки деревних відходів є їх використання в якості палива (спалювання) з метою отримання теплової енергії. Однак, деревні відходи у вигляді тирси, дрібної тріски, стружки і кори є незручними для транспортування, складування і зберігання. В умовах неантропогенного природного біоценозу цей продукт «напрацьовується» з плином часу і безпосередньо бере участь в його формуванні. У «точках взаємодії» техно-і біоценозів (паркові зони в місті, деревообробні підприємства, звалища тощо) порушується (під впливом людського чинника) природний баланс і утворюються невластиві концентрації відходів деревини. Це призводить до специфічних наслідків, несприятливих, в першу чергу, для людини і руйнівних для природи.

Сьогодні приділяється значна увага утилізації деревини, що не знайшла застосування в деревообробці, а також утилізації відходів деревообробних підприємств. Значна частина зазначеної паливної сировини використовується у лісовій промисловості для вироблення теплової енергії на власних котельнях. Одержав розвиток виробництва твердого деревного палива, що базується на технології виготовлення брикетів.

Можна виділити ряд інноваційних напрямів використання відходів деревини, що отримали розвиток сьогодні: одержання різних видів рідкого палива; отримання енергії кондиційної якості із забруднених промислових деревних відходів.

Критеріями ефективності, що відрізняють їх від використовуваних раніше у переробці відходів деревини як альтернативного джерела енергії, є такі: велика частка енергетичності кінцевого продукту, що підвищує його транспортабельність і переводить із розряду місцевого палива в розряд експортного; крупні масштаби виробничих процесів і пов'язана з цим їх менша питома енергоємність; незначний негативний вплив на навколишнє середовище.

Для вирішення проблеми ефективного використання відходів деревини для виробництва альтернативних джерел енергії, доцільно створити на базі підприємств лісопромислового комплексу виробництва з вторинного використання сировини. При цьому, технологічний процес переробки відходів повинен бути економічно ефективним, в іншому випадку, витрати на його здійснення повинні компенсуватися з іншого зовнішнього джерела.

Отже, утилізація відходів лісової промисловості, вивчення і дослідження процесів одержання з них екологічно чистого палива, є дуже перспективним напрямком, як для розвитку сучасної економіки, так і для поліпшення екологічного балансу, охорони навколишнього середовища. Рациональна переробка відходів деревини дасть можливість зменшити шкоду навколишньому середовищу, слугуватиме отриманню альтернативного джерела енергії і одержанню додаткового прибутку за рахунок його господарського використання і комерційної реалізації.

Література

1. Гелетуха Г.Г. Оцінка енергетичного потенціалу біомаси в Україні. – Ч. 1. Відходи сільського господарства та деревинна біомаса / Г.Г. Гелетуха, Т.А. Железна, М.М. Жовмір, та ін. // *Промислова теплотехніка*. – 2010. – Т. 32. – № 5. – С. 58 – 65.

2. Лотош В.Е. *Переработка отходов природопользования* / В. Е. Лотош. – Екатеринбург : Полиграфист, 2007. – 503 с.

Борис СИДОРУК, Андрій САВА

Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція

ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОБЕЗПЕЧНОГО АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

В умовах реформування національної економіки, що супроводжується соціально-економічними перетвореннями на селі, одним із пріоритетних напрямів державної аграрної політики має бути розв'язання проблем використання й охорони земель, збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, запобігання розвитку деградаційних процесів та виробництва екологічно безпечних харчових продуктів, що є важливими чинниками для переходу на засади сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та гарантування екологічної і продовольчої безпеки країни.

Варто наголосити на тому, що сьогодні в наукових колах достатньо велика увага приділяється дослідженню питань формування економічного механізму екологічного регулювання та природоохоронної діяльності. Проте, питання впровадження та реалізації механізмів екологічно безпечного виробництва в Україні з врахуванням особливостей регіонального рівня, є мало дослідженими та недостатньо висвітленими у вітчизняній науковій літературі.

В такій ситуації, для встановлення розумної рівноваги еколого-економічних інтересів виробників та споживачів сільськогосподарської продукції необхідно розробити систему організаційно-економічних і фінансово-кредитних важелів впливу для забезпечення екологічної безпеки аграрної продукції, які, в першу чергу, повинні полягати в створенні економічних стимулів для виробництва безпечної продукції, а також у розвитку екологічно безпечного сільськогосподарського виробництва та впровадженні технологій органічного землеробства з врахуванням конкретних регіональних особливостей [2, с.150-154].

Варто наголосити на тому, що організаційно-економічний механізм управління природокористуванням на загальнодержавному рівні – це єдність функцій управління та економічних, правових, адміністративних, соціальних заходів, націлених на забезпечення ефективності та безпеки використання і охорони природного середовища, що ґрунтується на взаємозв'язку ринкового механізму й державного регулювання [1].

Отже, для стимулювання сільськогосподарських товаровиробників, як на національному, так і на регіональному рівні, при виробництві екологічно чистої продукції нами запропоновано